

Βούτσεκ, ένας σύγχρονός μας και μια «Σταματία το γένος Αργυροπούλου»

Λέανδρος Πολενάκης

26/10/2014

«Βούτσεκ» – Γκέοργκ Μπύχνερ

Ο «Βούτσεκ» του Μπύχνερ είναι έργο μιας «φλεγόμενης» νιότης, τροχισμένο επάνω στον πυρετό της πράξης. Είναι η φυσική συνέχεια των «Ληστών» του Σίλερ, που ο Μαρξ θεωρούσε ως χαρακτηριστικό δείγμα μιας σύγχρονης τραγωδίας. Εκπροσωπεί την επαναστατική, νεανική, φιλελεύθερη γερμανική σκέψη των αρχών του 19ου αιώνα, στο τελείωμα της δοσμένης «άνωθεν», εκ θεού μεταφυσικής εξουσίας, που χρειάστηκαν ποταμοί αιμάτων για να γκρεμιστεί, και που την αντικατέστησε, δυστυχώς, κάτι ακόμα χειρότερο: η «αυλή» των λογικών, μετρημένων, «συναινετικών» προβάτων. Ο «Βούτσεκ» είναι ένα έργο προφητικό, κάτι σαν αιφνίδια μαχαιριά στο επερχόμενο σκότος του νέου μεσαίωνα, που το είπαν ευφημιστικά: «καινούργια εποχή». Ο Μπύχνερ δεν τρέφει ρομαντικές αυταπάτες, έχει ζήσει το τέλος της -ατελούς- Γαλλικής Επανάστασης με την επικράτηση των «φωτισμένων» αστών, έχει δει την «επανάληψη του ίδιου», τον κόσμο των στρατοπέδων - κολαστήριων, βλέπει την επελαύνουσα μιλιταριστική μηχανή, το αδιέξοδο της φαλκιδευμένης ιστορίας, την υπαρξιακή «ποντικοπαγίδα» και ας είναι μόνο είκοσι δύο χρόνων. Πεθαίνει «αμλετικά», από απελπισία, στα είκοσι τέσσερά του χρόνια, προφταίνοντας να μας αφήσει την ιδεατή εικόνα του λούμπεν προλετάριου «Βούτσεκ». Ενός παθητικού αντιήρωα, χωρισμένου από τον κόσμο, που δεν εξεγείρεται, δεν στρέφεται εναντίον των βασανιστών του, δέχεται αδιαμαρτύρητα τη μοίρα τού πειραματόζωου και που η κοινωνία της επιτήρησης τον έχει μεταλλάξει σε άνθρωπο - φυτό, χωρίς δική του βούληση, χωρίς ιδιότητες ανθρώπου, εκτός από το ένστικτο του φόνου «φυτεμένο» στους λοβούς του εγκεφάλου. Ο φυσιολόγος Μπύχνερ ξέρει πολύ καλά για ποιο πράγμα μας μιλάει.

«Ένα έργο - τραύμα», μεταφέρω από το σημείωμα του προγράμματος, «σκηνές γραμμένες στον ρυθμό ενός παραληρήματος σε εξέλιξη, χωρίς

καμία λογική διαδοχή. Θραύσματα λέξεων, ανθρώπων και τόπων, μας οδηγούν κατ' ευθείαν στο κατακερματισμένο σύμπαν μιας βαθιά πληγωμένης ύπαρξης. Βούτσεκ, σώμα - τραύμα, ένα άθυρμα που βαδίζει καιόμενο και παραπαίει μες στην απόλυτη σιωπή, εκεί όπου 'νέκρωσε ο τόπος'. Έκρηξη απόγνωσης ή κραυγή αγωνίας;»

Και τα δύο. Η παράσταση της ομάδας «Σημείο Μηδέν» στον νέο χώρο του Θεάτρου Άτις, στην άρτια θεατρική μετάφραση της Ιωάννας Μεϊτάνη, σκηνοθετημένη από τον Σάββα Στρούμπο, αντικρίζει το δάσος, όχι το δέντρο. Δεν εξωραϊζει τον ήρωα, δεν τον συμβολοποιεί, ούτε, αντίθετα, τον απομονώνει ως κλινική περίπτωση. Τον δίνει μαζί με το ραγισμένο κοινωνικό / υπαρξιακό τοπίο του, ως αδιάσπαστο ένα. Η παράσταση δεν επιχειρεί να δώσει απάντηση στο αφηρημένο ερώτημα του Πρίμο Λέβι, «τι είναι ο άνθρωπος», αλλά στο πολύ συγκεκριμένο «τι επέτρεψε να τον κάνουν». Κάτι που αναδεικνύει τον βαθιά πολιτικό χαρακτήρα ενός έργου, απόλυτα συγκαιρινού μας.

Με ρυθμούς «υπνοβατούντες», στην «κόψη» ονείρου και πραγματικότητας, και με σμιλεμένους, λεπτούργημένους ρόλους. Η χαρισματική Ελεάνα Γεωργούλη δίνει με σπαρακτική λιτότητα ως «δεομένη» τη Μαρία. Η Δέσποινα Χατζηπαυλίδου είναι μια έξοχη φελινική - κλοουνίστικη φιγούρα, ο Ηλίας Μελέτης (Βούτσεκ) μια «κραυγή που απολιθώθηκε», ο Δαβίδ Μαλτέζε ένα «ρολόι ακριβείας». Τα σκηνικά του Γιώργου Κολιού, τα κοστούμια του Ηλία Παπανικολάου, η μουσική του Δαβίδ Μαλτέζε, οι φωτισμοί της Χριστίνας Θανάσουλα, αιχμηρά.

«Σταματία το γένος Αργυροπούλου» – Κώστας Σωτηρίου

Στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, δίνεται η παράσταση του πρωτοπαρουσιαζόμενου θεατρικού συγγραφέα Κώστα Σωτηρίου με τίτλο «Σταματία το γένος Αργυροπούλου».

Πρόκειται για τον μονόλογο μιας γυναίκας («κόρης καλής οικογενείας») που έχει «φάει στο κεφάλι» μονοκοπανιά τρεις δεκαετίες «σεμνοπρεπούς εθνικού βίου» και τώρα κάθεται και μας τα λέει, χωρίς όμως μεγάλη διάθεση να ψάξει το πράγμα παραπέρα. Το έργο είναι καλογραμμένο,

διαθέτει αβίαστο χιούμορ, αλλά παίρνει και πολλές ευκολίες. Προτιμά μια σίγουρη, «πεπατημένη» οδό, δεν δίνει την αναμενόμενη ανατροπή του τέλους. Κύριο προσόν της παράστασης είναι η αιχμηρότατη Ελένη Ουζουνίδου, που κάνει κυριολεκτικά «παπάδες» στη σκηνή, σκηνοθετημένη από τον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο, και αξίζει για χάρη της να παρακολουθήσει κάποιος την παράσταση. Θα αναγνωρίσει, σίγουρα, οικεία του πρόσωπα (σκηνικά - κοστούμια Μαγδαληνή Αυγερινού, μουσική επιμέλεια Νέστωρ Κοψιδάς, φωτισμοί του Σάκη Μπιρμπίλη).